Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα
Κυριακή 19 Νοέμβριος 2017

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ

Γιάννης Βαρβιτσιώτης, πολιτικός

Οι σταθμοί του

1933 Γεννιέται στην Αθήνα.

1951 Αρχίζει να φοιτά στη Νομική του Πανεπιστημίου Αθηνών.

1961 Εκλέγεται βουλευτής με την ΕΡΕ. Επανεκλέγεται το 1963 και το 1964.

1967 Παντρεύεται τη Σόφη Λαναρά, σύντροφο ζωής και μητέρα των τεσσάρων παιδιών του.

1969-70 Φυλάκιση και απομόνωση.

1974 Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητος. Αναλαμβάνει υφυπουργός Εσωτερικών. Στην πρώτη κυβέρνηση Καραμανλή ορίζεται υφυπ. Εξωτερικών.

1977 Η Ν.Δ. κερδίζει τις εκλογές. Αναλαμβάνει υπουργός Παιδείας.

1990 Κυβέρνηση Μητσοτάκη. Αναλαμβάνει υπουργός Εθνικής Αμυνας.

1998 Πρόεδρος του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κ. Καραμανλής (έως το 2010).

Οι Ελληνες αρνούνται τις αλλαγές

Η καταστροφή είναι αναστρέψιμη, αλλά εξαρτάται από τον επόμενο πρωθυπουργό και την επιλογή των προσώπων

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

«Εχω κρατήσει ένα καταπληκτικό αρχείο». Ο Γιάννης Βαρβιτσιώτης κάθεται απέναντί μου και διαβεβαιώνει πως «δεν υπάρχει τίποτε στις εφημερίδες που να έχει το όνομά μου και να μην το έχω. Αυτό μου δίνει την αφορμή να σκεφτώ την Ιστορία. Πλήρεις σημειώσεις έχω κρατήσει μόνο στις συνομιλίες που είχα με τον Καραμανλή». Λίγο να έχει συναναστραφεί κανείς τον Γιάννη Βαρβιτσιώτη γνωρίζει τον τρόπο με τον οποίον διαβάζει το περιβάλλον. Μιλάει για «κρυστάλλινο ρεαλισμό» αλλά και «οραματισμό με ιδεώδη και αξίες». Τώρα, που σταδιακά έρχονται στο φως τα απομνημονεύματά του από την πολυετή πολιτική διαδρομή του, με τον γενικό τίτλο «Οπως τα έζησα», γνωρίζουμε λεπτομέρειες για πρόσωπα και πράγματα που αν και περασμένα, εξακολουθούν να έχουν επιρροή.

Ο Γιάννης Βαρβιτσιώτης είναι σε διάθεση εξομολογητική. Με τη μακρά εμπειρία του αποτιμά όχι μόνο τη δική του διαδρομή αλλά και τις τύχες της χώρας, τότε και τώρα, και σαφώς ξεχωρίζει γιατί είναι από τους ελάχιστους αν όχι ο μόνος της γενιάς του με έμπρακτο ενδιαφέρον και αρθρογραφία για τον πολιτισμό και τον τουρισμό, τους πλουτοπαραγωγικούς τομείς, όπως λέει. Πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πατάκη, ο δεύτερος τόμος της αυτοβιογραφίας του (1981-1993) που φθάνει ώς το τέλος της πρωθυπουργίας Μητσοτάκη και την επανάκαμψη του ΠΑΣΟΚ. Ο πρώτος τόμος (1961-1981, εκδ. Λιβάνη) αρχίζει από την αφετηρία.

– Είναι αλήθεια ότι ο Καραμανλής σας πέταξε στα βαθιά νερά;

– Το καλοκαίρι του 1960, μετά τον θάνατο του πατέρα μου, μου πρότεινε η μητέρα μου να πάμε στα Καμένα Βούρλα. Ενα μεσημέρι τρώγαμε στο εστιατόριο και ξαφνικά μπαίνει ο Καραμανλής. Ηρθε να συλλυπηθεί τη μητέρα μου (την οποία γνώριζε λόγω του πατέρα μου που ήταν βουλευτής) και γυρνώντας σε μένα, μου λέει: «Εσύ τι κάνεις;», «Κύριε Πρόεδρε, τελείωσα τη διδακτορική μου διατριβή και τώρα είναι στο τυπογραφείο». «Οταν τυπωθεί, στείλε μου ένα αντίγραφο». Φεύγοντας, η μάνα μου του λέει «Κώστα, το παιδί μου και στα χέρια σου». Οταν τυπώθηκε το βιβλίο, του το έστειλα. «Εμείς οι δύο θα τα ξαναπούμε», μου είπε ο Καραμανλής.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΑΣ

Ο Γιάννης Μ. Βαρβιτσιώτης, φωτογραφημένος στο γραφείο του για την «Κ». Τα τελευταία χρόνια έχει επιδοθεί στη συγγραφή των απομνημονευμάτων του.

«Δεν τον πολυπίστεψα. Κι όμως με φώναξε, τον Οκτώβριο του 1960».

– Ηταν επιδίωξή σας η εμπλοκή με την πολιτική;

– Εγώ είχα βάλει τότε μπρος την υφηγεσία μου και προχωρούσε πολύ καλά. Οταν προκηρύχθηκαν εκλογές το 1961, πληροφορούμαι ότι το όνομά μου είναι μεταξύ των υποψηφίων βουλευτών της ΕΡΕ. Μου τηλεφωνεί ο Γιάννης ο Ζαχαράκης, διευθυντής του γραφείου Τύπου του Καραμανλή. «Συγχαρητήρια», μου λέει. «Τι συνέβη, κύριε Γιάννη;». «Είσαι υποψήφιος βουλευτής στη Β΄ Αθηνών». Δεν είχα καν ερωτηθεί. Οταν τον είδα τον Καραμανλή, μετά, παραμονές εκλογών του 1961, που μας φώναξε στο γραφείο του όλους τους υποψήφιους βουλευτές, μου λέει: «Σε έριξα στα βαθιά νερά χωρίς να ξέρεις κολύμπι. Να δω, θα σωθείς;». Ε, και σώθηκα!

– Τι μεσολάβησε και εκλεγήκατε πρώτος βουλευτής το 1963;

– Η επαφή μου με τον κόσμο. Τότε, προ τηλεοράσεως, η επαφή με τον κόσμο ήταν το παν. Και να σας πω κάτι; Τη συνέχισα αυτήν την επαφή και ως υπουργός Αμύνης. Κάθε Κυριακή έπαιρνα το αυτοκίνητό μου και μόνος χωρίς ασφάλεια, χωρίς τίποτε, πήγαινα σε ένα καφενείο της περιφέρειάς μου, άνοιγα την πόρτα και έμπαινα μέσα. Γινόταν συζήτηση. Ηταν μεγάλο σχολείο. Τώρα δεν το κάνει κανείς. Και τότε, όμως, δεν το έκαναν οι πολιτικοί, που η κοινωνία ήταν και πιο ανθρώπινη, σεβαστική προς τον βουλευτή. Σεβόταν. Αυτό έχει χαθεί εδώ και χρόνια, μα φταίνε και οι βουλευτές. Δεν είναι Βουλή αυτή.

> *Παραμονές εκλογών του 1961, ο Καραμανλής μου είπε: «Σε έριξα στα βαθιά νερά χωρίς να ξέρεις κολύμπι. Να δω, θα σωθείς;». Ε, και σώθηκα!*

> *Για τον Ελληνα πάντα κάποιος άλλος φταίει. Και τώρα, φταίνε οι ξένοι.*

– Αν στις ερχόμενες εκλογές, η Νέα Δημοκρατία εξασφαλίσει άνετη νίκη, πιστεύετε ότι θα μπορέσει αυτή η αλλαγή να επιταχύνει τις μεταρρυθμίσεις;

– Και να έχει την απόλυτη πλειοψηφία, πιστεύω ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης δεν μπορεί να κυβερνήσει μόνος του. Πρέπει να πάρει κι άλλο κόμμα μαζί του, ακόμη κι αν έχει 152 βουλευτές. Πιστεύω ότι Μητσοτάκης μπορεί να κάνει μια σωστή κυβέρνηση. Αν αρχίσουμε, όμως, να βάζουμε τους Κρητικούς, τους φίλους μας ή τους καθηγητάδες, τότε τίποτε δεν θα γίνει... Τον έχω πάρει δύο φορές τηλέφωνο και του έχω πει μερικές ιδέες. Με άκουσε, με ευχαρίστησε, δεν ξέρω αν θα τις αξιοποιήσει. Εχω, όμως, πάρει μια απόφαση. Δεν είμαι συμβουλάτορας κανενός. Δεν δίνω τη συμβουλή μου παρά μόνο αν μου ζητηθεί. Και αυτό το ακολουθώ και στα παιδιά μου.

– Είναι αναστρέψιμη η καταστροφή που έχει γίνει;

– Η καταστροφή είναι αναστρέψιμη, αλλά εξαρτάται από τον επόμενο πρωθυπουργό και την επιλογή των προσώπων που θα συγκροτήσουν την κυβέρνηση. Διότι η τελευταία κίνηση Σαμαρά, με τον ανασχηματισμό του 2014, ήταν μοιραία.

– Εχετε ανακτήσει την αισιοδοξία σας;

– Παραμένω απαισιόδοξος. Πιστεύω ότι η Ελλάδα δεν μπορεί εύκολα να γίνει ευρωπαϊκό κράτος, διότι οι Ελληνες έχουν το εξής ιδίωμα: Αρνούνται οποιαδήποτε αλλαγή. Από τη μικρότερη ώς τη μεγαλύτερη. Και όλα αυτά τα χρόνια, δεν έχω δει καμία μεταβολή σε αυτή τη στάση. Τα αρνητικά χαρακτηριστικά του Ελληνα παραμένουν ατόφια. Και έχει προστεθεί τώρα και ένα ακόμη ελάττωμα. Η αποφυγή ευθύνης. Πάντα κάποιος άλλος φταίει. Και τώρα, φταίνε οι ξένοι.

Η συνάντηση

Για τη συνάντησή μας, ο κ. Γιάννης Βαρβιτσιώτης επέλεξε ένα σημείο συνυφασμένο με τη ζωή της Αθήνας επί πολλές δεκαετίες. Συναντηθήκαμε στην Αίγλη του Ζαππείου, προχωρημένο απόγευμα και αναχωρήσαμε όταν είχε πλέον νυχτώσει για τα καλά. Αν και ήμουν ακριβής στην ώρα μου, τον βρήκα να με περιμένει ήδη, ντυμένος άψογα, στο βάθος της αίθουσας, μόνος σε μια ατμοσφαιρική γαλήνη.

Από ευγένεια, είχε καθήσει στο πλάι και μου είχε κρατήσει τη θέση στην κεφαλή του τραπεζιού.

Επειδή ήταν νωρίς ακόμη, αρχίσαμε με απογευματινό καφέ.

Η συζήτησή μας διήρκεσε περίπου δύο ώρες, οπότε αφού είχαμε ολοκληρώσει τη συνέντευξη, και με την ικανοποίηση μιας ωραίας και μακράς συζήτησης, είχαμε χρόνο και διάθεση για ένα ελαφρύ δείπνο. Παραγγείλαμε και οι δύο από μία σαλάτα του Καίσαρα και ένα ποτήρι λευκό κρασί. Ηταν ένα λιτό δείπνο, που ταίριαζε στην ώρα και στον χώρο.

Η Αίγλη αποδείχθηκε ιδανικός τόπος για συνέντευξη, καθώς στο ευρύχωρο εσωτερικό της έχει κανείς τη δυνατότητα να εξασφαλίσει συνθήκες ιδιωτικότητας και ηρεμίας.

Στη Β΄ Αθηνών

«Στις εκλογές του 1961, με είχε τότε βοηθήσει ο Γεώργιος Ράλλης. Ο πατέρας μου, Μιλτιάδης, ήταν δικηγόρος του πατέρα του Ράλλη, στη δίκη των πρωθυπουργών της Κατοχής. Υπήρχε, δηλαδή, οικογενειακή γνωριμία και φιλία, αν και τον Ράλλη δεν τον ψήφισα όταν ήταν υποψήφιος αρχηγός. Το μετάνιωσα μετά. Αυτά τα έχω γράψει».

– Βοήθησε ότι προερχόσασταν από πολιτικό περιβάλλον;

– Ναι και ήταν σημαντικό, αλλά εγώ εκείνη την εποχή ήθελα πρώτα να τελειώσω την υφηγεσία μου.

– Από την αρχή της πολιτικής θητείας σας εκλεγήκατε στη Β΄ Αθηνών.

– Στις εκλογές του 1961 ήταν τότε υποψήφιοι ο Κωνσταντίνος Τσάτσος, ο Κώστας Ράλλης, ο Αριστείδης Δημητράτος, που ήταν υπουργός πριν γεννηθώ εγώ, εν ενεργεία υπουργός Εργασίας... Ηταν τεράστια επιτυχία που βγήκα τέταρτος. Και στις επόμενες εκλογές του 1963, βγήκα πρώτος πάλι στη Β΄ Αθηνών.

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από έλλειψη προσωπικοτήτων

– Τι πιστεύετε ότι χαρακτηρίζει την εποχή μας;

– Η παντελής έλλειψη προσωπικοτήτων. Δεν υπάρχει πια όραμα. Λείπει, δυστυχώς. Οταν έβαζα εγώ κάτι στο μυαλό μου, ως όραμα, προσπαθούσα να το πετύχω. Επίσης, έχω μια άλλη αρχή. Αυτός που έχει εξουσία, έχει και την ευθύνη. Οταν βάζεις την υπογραφή σου, έχεις την ευθύνη.

– Πότε ξεκίνησε η διάχυτη, πλέον, απαξίωση της πολιτικής;

– Νομίζω ότι ξεκίνησε από τον Ανδρέα. Διότι ο Ανδρέας διέφθειρε τη νοοτροπία και τον χαρακτήρα του Ελληνα. Από εκεί άρχισε η παρακμή. Ηταν η αρχή. Μετά ξηλώθηκαν τα πάντα.

– Ηταν καλός πρωθυπουργός ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης;

– Ο Μητσοτάκης δεν ήταν κακός πρωθυπουργός. Ηταν καλός πρωθυπουργός αλλά είχε πολύ κακούς συμβούλους. Είχε κρίση. Επηρεαζόταν, όμως, πάρα πολύ. Εγώ είχα μεγάλες διαφωνίες μαζί του όταν ήμουν υπουργός Εθνικής Αμύνης. Η πρώτη διαφωνία ήταν το όνομα της Μακεδονίας. Του είχα πει ότι ο δρόμος που ακολουθούμε, με τα συλλαλητήρια στη Θεσσαλονίκη, είναι λάθος. Πήγα και τον είδα. Του λέω, «Κώστα, μόνο εσύ μπορείς να σταματήσεις τα συλλαλητήρια». Μετά, η όποια κυβέρνηση θα οδηγείτο σύμφωνα με το λαϊκό αποτέλεσμα. «Δεν είσαι καλά», μου λέει. «Δεν βλέπεις τι γίνεται; Θέλω να έχει και πολύ κόσμο. Διότι έτσι θα έχει στο ντοσιέ του ο Σαμαράς το επιχείρημα της λαϊκής πλειοψηφίας». «Μα», του λέω, «πολιτική δεν γίνεται με λαϊκές πλειοψηφίες».

– Υπήρξε διαφωνία και στην παραπομπή του Παπανδρέου;

– Είχα πάει και του είπα ότι είναι λάθος η παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου. Δεν πίστεψα ότι θα βρεθεί δικαστής να πει ότι δωροδοκήθηκε ο πρωθυπουργός με πάμπερς. Είναι δυνατόν; Εγώ δεν το πίστευα. Και το είπα στον Μητσοτάκη. Ψήφισα, όμως, σύμφωνα με τη γραμμή του κόμματος. Αλλά δεν ακολούθησα τη γραμμή στην περίπτωση Τσοβόλα. Δεν τον ψήφισα για παραπομπή διότι πίστευα ότι δεν έχει κλέψει ο άνθρωπος. Μετά, βέβαια, όταν διεδόθη ότι είχα πει στον Μητσοτάκη να προσέχει για την παραπομπή του Ανδρέα, βγάζει ο Μητσοτάκης μια κατηγορηματική δήλωση ότι ούτε ο Βαρβιτσιώτης ούτε ο Καραμανλής του είχαν πει όχι. Δεν του απάντησα. Εδειξα, όμως, ότι λέει ψέματα για τον Καραμανλή.

– Ηταν καλή περίοδος για εσάς η περίοδος Μητσοτάκη;

– Τον ζωτικό χώρο που ήθελα τον είχα. Αλλά πέρασα δύσκολα. Είχα τον Μητσοτάκη, ο οποίος δεν παρενέβαινε σε μένα ποτέ αλλά έβλεπα ότι από κάτω δούλευε ένα σύστημα που δεν μπορούσα να ελέγξω. Ο Μητσοτάκης ήταν υπεραισιόδοξος. Αν του έλεγες, «βρε Κώστα, να βγούμε έξω, θα πέσει το ταβάνι πάνω μας». «Θα πέσει σε όλους, σε μένα δεν θα πέσει»... Και ήταν και επιπόλαιος. Βέβαια, στο υπουργείο μου είχα πλήρη έλεγχο, αλλά ένιωθα ότι τα χοντρά ρουσφέτια, τα οποία εγώ δεν έκανα, πέρναγαν από κάτω.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Διεύθυνση:Εθνάρχου Μακαρίου Και Δημητ.Φαληρέως 2
Τηλέφωνο:2104808000, Email:kathimerini@kathimerini.gr, Σελίδες:29, Εμβαδό:218062